

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 0 8 1 6 4 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

TEORIJA IN ZGODOVINA DRAME IN GLEDALIŠČE

==== Izpitna pola ====

Ponedeljek, 9. junij 2008 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, radirko in šilček.

Kandidat dobi dva konceptna lista in dva ocenjevalna obrazca.

Priloga z odlomki iz dramskih besedil (A, B in C) je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepите kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca). Svojo šifro vpišite tudi na konceptna lista.

Izpitna pola vsebuje 29 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 70. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami. Osnutki rešitev, ki jih lahko napišete na konceptna lista, se pri ocenjevanju ne upoštevajo.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

Preberite odlomek iz dramskega besedila (A):

JACINTA: Povej mi, dragi, kdo ti je bil zmerom
popotna palica, popotno brašno,
popotna radost in popotna skrb.

PETER: Popotna misel: to si pozabila;
ker vse je misel in ravnanje nič!
Zato, Jacinta, sem te s sabo vodil,
zato sem ti ob levi strani hodil,
da bi te našel! – Ampak ne zameri:
to je filozofija stare sorte. –
Nadvse je važna zdaj le ena stvar,
beseda ena: ali ti je dolgčas?

JACINTA: O Peter, saj še ura ni odbila,
o, saj še nisva keliha izpraznila,
o, saj sva komaj ustna omočila!
Obljubil si Jacinti paradiž –
pokaži zdaj, odpri ji paradiž!
Samo narahlo si odpahnil duri,
da se je komaj zasvetlikalo
očem preželjnim, pa hitiš zapirat!

Samo od daleč si pokazal kelih,
in komaj da sem ga nastavila
na ustna željna, pa ga že izlivaš! –
Jacinta, velik grad bo tvoj, si rekel!
In dvanajstero svetlih izb, si rekel!
In žamet, žida in brokat, si rekel!
In biseri iz Indije, si rekel,
in Koromandije! In vsa, si rekel,
da bo dolina lepa šentflorjanska
zamaknjena klečala pred menoj! –
No, reci zdaj, govori zdaj, pokaži!
Kje grad, kje žamet, žida in brokat?
In kje zlato in drago kamenje?
Kje biseri iz Koromandije?
In kje, pokaži, so tlačani moji
in hlapci iz doline šentflorjanske,
ki sem jih željna bolj ko vseh bogastev
iz Indije in Koromandije!

Preberite odlomek iz dramskega besedila (B):

PETER: Dokler sem hrepenel
sem bil umetnik; zdaj ne hrepenim več.
Poželi jabolko, odklati ga,
in kadar ga odklatiš, je lesnika!
Nekoč sem bil umetnik; in življenje
je bilo moj model in moja snov,
sodnik in publikum. Zdaj sem umetnik
in publikum obenem. Blagor meni!
Pijača sem, ki se opaja sama,
in sonce sem, ki sije samo sebi,
in ogenj sem, ki sebi sam gori,
nikomur na veselje, ne na žalost!
Dobiček pa je ta: sovražil sem
in ljubil; zdaj se smejem, ker sem sam!

Preberite odlomek iz dramskega besedila (C):

Prejšnji; v plašč zavita, vesela v obraz, sanjajoča v očeh, pride Jacinta z verande.

JACINTA: Kje si? Poljubi me, da mi bo vroče! Hladno je že zunaj in pijani so; in tudi jaz sem pijana!

PETER: Služi, hlapec, služi gostom! (*Zlodej na verando.*)

JACINTA: Res, pijana sem, vse luči so v mojih očeh!

PETER: Vse svetle luči, vidim jih!

JACINTA: In rada bi, Peter, rada bi ... rada bi se zdaj vozila z jadrnim jadrnim vozom preko široke ravni ... in nebo bi sijalo visoko visoko ... in zvezde bi padale ... padale v moje naročje! ...

PETER: Gonila bova, ljubica, še to noč
in še to uro po široki ravni,
čez hribe in doline in vode.
Četvero vrancev je napreženih.

JACINTA: Pojdiva! – Dragi, spala bi in v spanju
plesala ... Ali je za obadva
prostora? ... Rada bi mehko ležala
in gledala v nebo in v bele zvezde,
ki bi mi gorke padale v naročje.
Z levico bi držala ti desnico,
z desnico pa bi te objemala.

PETER: Trenotek še ... koleno ob kolenu
in roka v roki, srce do srca! ...

Dramsko besedilo A

1. Iz katerega Cankarjevega dramskega besedila je navedeni odlomek?

_____ (1 točka)

2. Kateri dramaturški informaciji daje?

_____ (2 točki)

3. Dopolnite:

Uprizoritev _____ komedije _____ (leta 1906), ki jo je pripravil intendant gledališča Juvančič, je dala Cankarju polet za novo komedijsko delo, za _____, ki jo je napisal do začetka gledališke sezone, tj. do oktobra leta _____ in je bila uprizorjena 21. decembra _____ v _____. Nobeno drugo Cankarjevo delo, namenjeno gledališkemu odru, ni bilo napisano v tako izjemno kratkem času, tj. v _____, nobeno ni bilo tako hitro uprizorjeno – prej kakor v _____ – (niti tolikokrat uprizorjeno za časa Cankarjevega življenja), nobeno ni tako dolgo živelo v pisateljevi zavesti in nobeno ni imelo toliko vzporednic v njegovih _____.

(5 točk)

4. Zakaj Cankar označi umetnika z razbojnikom (a), Šentflorjance, ironično, pa z "rodoljubi" (b)?

a) _____

b) _____

(2 točki)

5. Navedite tri ključne dogodke, ki bistveno spremenijo življenje Šentflorjancev.

_____
_____
_____

(3 točke)

6. Kaj od navedenega je najbolj značilno za Šentflorjance (izberite in podčrtajte tri lastnosti):
hlapčevstvo – zaplotništvo – dvojna morala – hinavščina – pobožnjakarstvo – hlinjenje svetosti in brezgrešnosti – korupcija – podkupljivost – nenaklonjenost umetnosti in umetnikom – prikrievanje pokvarjenosti.
- (3 točke)
7. Razložite simboliko doline Šentflorjanske.
- _____
- _____
- (2 točki)
8. Namesto skopega uvodnega seznama nam uvodna didaskalija ponudi obsežnejše predstavitve, oznake dramskih likov. Kako imenujemo takšne razširjene oznake?
- _____
- (1 točka)
9. S katerimi pridevniki označi Jacinto Cankar (a)? Kakšen je njen simbolni pomen (b)?
- a) _____
- b) _____
- (4 točke)
10. Cankar je založniku pisal, da mora biti igralka za vlogo Jacinte lepa, da "naj se farsa rajši ne igra, če ni lepe Jacinte"; v uvodni didaskaliji je poudaril, da je "lepa brez primere"; tudi uprizoritelje je opozoril, da "mora biti lepa"; lepoto je poudaril v pismu gledališkemu ravnatelju in ga prosil, naj nanjo pazi tudi kostumograf in jo poudari (svetoval mu je celo vrsto oblačil za 2. in 3. akt). Razložite, zakaj je Cankar toliko poudarjal Jacintino lepoto.
- _____
- _____
- (2 točki)
11. Rokopis Pohujšanja uvaja seznam nastopajočih oseb, ki ga je Cankar razširil najprej za knjižno izdajo, še bolj pa za režiserja in igralce (oktobra 1907). O Jacinti je zapisal:
- "Mora biti lepa, drugače naj se farsa sploh ne igra! Ona je popolna ženska, z vsemi tistimi čednostmi, ki jih moralni ljudje imenujejo slabosti. Sentimentalna je; željna vsega, česar nima; sita vsega, kar dobi in kar je dosegljivo; kakor vsaka ženska: sovražnica spodobnosti in morale; ampak nezavedna, sladka in otroška sovražnica – kakor vsaka ženska. Otroško je njeno hrepenenje po sužnjih, prav tako otroško njeno brzo naveličanje, in še celo je otroška njena razposajenost v tretjem aktu."
- Podčrtajte v navedku dve oznaki, ki bi lahko veljali tudi za Grumovo Hano.
- (2 točki)

Dramsko besedilo B

12. Kdo je Peter (a) in kaj pove o sebi (b)?

a) _____

_____

b) _____

_____

(3 točke)

13. Kakšno vrsto označevanja uporabi v njegovi monološki repliki dramatik?

_____

(1 točka)

14. Presodite, zakaj govori v verzih.

_____

_____

(2 točki)

15. V kateri Cankarjevi drami se še pojavi motiv popotnika, vagabunda, obrobneža, obstranca, deklasiranca? Navedite njen naslov in ime takšnega dramskega lika.

Naslov: _____

Ime dramskega lika: _____

(2 točki)

Dramsko besedilo C

16. Katero dramaturško funkcijo ima navedena dramska situacija?

(2 točki)

17. Presodite, ali Zlodejev *Strah me je ženske* velja tudi za Grumovega samotnega pisarja, ki visoko nad samotno ulico, na kateri se kdaj pa kdaj ustavi šepavi korak, išče snov za svoje novele.

(2 točki)

18. So prebivalci čudnega Klikotovega predmestja še v čem podobni Šentflorjancem?

(2 točki)

19. Izrazite osrednjo dramsko temo/idejo *Pohujšanja*?

(2 točki)

20. Katera pomembna ruska realistična komedija je sovplivala na oblikovanje Cankarjevega *Pohujšanja* (a)? Z dvema dramaturškima, oblikovalnima prvinama dokažite povezanost obeh dramskih besedil (b).

a) _____

b) _____

(3 točke)

21. Kaj povezuje ruskega in slovenskega prevaranta?

(2 točki)

22. Cankar je založniku pisal: "Porabil sem jako svobodno več motivov svojih novel". Kritiki so govorili celo o dramatizaciji. Navedite eno Cankarjevo novelo, ki je bila snovno izhodišče za Pohujšanje (a), in dve pomembnejši spremembi izhodiščnega (npr. proznega) besedila pri njegovi dramatizaciji (b).

a) _____

b) _____

_____

(3 točke)

23. Tedanji kritik J. Wester je zapisal: "Toliko jedke ironije na tartuffstvo in duševno omejenost Šentflorjancev menda doslej še ni nikjer drugje natrpane, ko v tej Cankarjevi farsii, posebno v zadnji piki 3. akta ...". Opišite to "piko" (prizor) in "tartuffstvo" v njej (njem).

_____

_____

(2 točki)

24. Kateri Tartuffov stavek, izrečen v znameniti "mišnici", vam priključeta v estetski spomin naslednji repliki: *Dacar Petru*: Ali je kdo videl to sramoto? *Peter*: Kaj bi drugače ne bila sramota, kanalja?

Stavek: " _____ ."

(2 točki)

25. Farsa Pohujšanje v dolini Šentflorjanski ima posebno dramaturgijo. Ali bi Zlodejev "razvoj pleše v kolobarju" lahko pomagal pri njeni oznaki?

_____

(2 točki)

26. Cankar je pod naslov Pohujšanja pripisal oznako farsa. Z dvema prvinama, značilnima za ta dramski žanr, utemeljite njegovo oznako (a). Navedite še primer tuje farse (b), približen čas njenega nastanka (c) in vsaj enega komediografa, na katerega je vplivala (č).

a) _____

_____

_____

b) _____

c) _____

č) _____

(5 točk)

27. Definirajte dramsko in gledališko situacijo:

Dramska situacija je _____

Gledališka situacija je _____

(2 točki)

28. Smisel/cilj branja (razbiranja) dramskega besedila je (a). Kako imenujemo takšno branje (b)?

a) _____

b) _____

(2 točki)

29. Dopolnite:

Dramsko–gledališki diskurz je množica jezikovnih znakov, ki jih proizvedejo

_____ in _____. Dvojno izjavljanje v

dramskem besedilu pomeni, da _____

_____.

(4 točke)

Skupaj 70 točk

Prazna stran

Prazna stran